

Den öppna

Fritänkaren

Nr. 145 Mars 2006

Fjortonde årgångens fjärde nummer

Innehåll :

Det mystiska Palmemordets eventuella lösning	2
Två lyckträffar – Leoncavallo och Mascagni	3
Världens bästa filmer	5
Victor Hugo som dramatiker	7
Ahasverus minnen, del 56 : <i>Nostradamus</i>	7
Kalender, februari 2006	9
Den besynnerliga bombresan, del 19 : <i>Den nya rasismen</i>	9
Dröjsmålsresan, del 9 : <i>Ringo</i>	10
Jubileumsresan, del 4: <i>Kalldusch i Joshimath</i>	12
Lycklig resa med komplikationer, del 6: <i>Sista dagen i Spiti</i>	14
Regnflykten, del 16 : <i>Bong Bong Las hämnd</i>	15
Länstolsresan, del 22 : <i>Johannes släpper en bomb</i>	16
John Bedes senaste inlägg i Shakespearedebatten (avsnitt 77)	19

Fritänkaren ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månne, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 – 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

I Finland kan avgifter insättas på *Aktia bank*, kontonummer 405510-667802 (avgiftsfritt).

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeratión även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 6.3.2006

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 166

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet i HTML-format jämte andra skrifter på följande adresser: <http://hem.fyristorg.com/aurelio>

www.fritenkaren.se

e-post-adress : lanciai@hem.utfors.se

WSN 1652-0122

Det mystiska Palmemordets eventuella lösning

Tjugo år efter mordet, som polisen gick bet på från början, har en journalist (Mikael Hylin) kommit ut med resultatet av sina åratals forskningar i den undre världen. Det har visat sig att det i alla fall kan ha varit Christer Pettersson som sköt statsministern men att det i så fall kan ha varit oavsiktligt: skottet skulle egentligen ha varit ämnat för en annan. Härvan har visat sig kunna vara en helt annan sorts härva än vad någon i sin vildaste fantasi kunnat föreställa sig.

Det visade sig att polisen var insatt i vad som var på gång. En storfräsare i den undre världen, krögare och drogförsäljare (Sigge Cedergren), hade överträtt sina befogenheter och själv fallit för de droger han dittills endast haft till försäljning och därvid tappat kontrollen och själv börjat sälja droger av sämre slag som han inköpte från en annan än sin chef. Chefen ("X") beslöt att straffa storfräsaren för detta och satte två torpeder i arbete. En av dem var Christer Pettersson.

Den aktuella zonen var det s.k. "Träsket" i centrala Stockholm mellan biografen Grand och Sergels Torg öster om Sveavägen. Då polisen var insatt i att en uppgörelse i den undre världen skulle äga rum hade området utrymms på poliser. Christer Pettersson iaktogs utanför biografen Grand där han tydligt stod och väntade på någon. Han var bombad, alltså mer än vanligt drogpåverkad.

Statsminister Olof Palme var av ungefär samma kroppsbyggnad och längd som den dödslistmärkta storfräsaren och bar dessutom samma sorts kläder som denne. När paret Palme kom ut från biografen sågs Christer Pettersson följa efter dem. Vid hörnet Tunnelgatan-Sveavägen (på östra sidan) sågs en person av Christer Petterssons kroppsbyggnad skjuta ner statsministern. Det kan alltså ha varit Christer Pettersson som gjorde det, men han kan då ha trott att han sköt en annan. Storfräsaren själv levde i tio år till innan han dog av en hjärntumör i fullständig misär.

Christer Pettersson förnekade bestämt att han skjutit statsministern och hävdade det självklara i att han saknat varje tillstymmelse till motiv för detta, då sådana som han, alltså Christer, tvärtom var allt tack skyldig Olof Palme för att denne gjort det möjligt för sådana som Christer att leva så flott på bidrag och sociala förmåner som de kunde göra i ett land som Sverige fastän de var fullständigt socialt utslagna. Hovrätten frikände Christer Pettersson trots Lisbet Palmes och andras vittnesmål, och Högsta Domstolen fann ingen anledning att ompröva domen.

Det kan alltså ha varit en olyckshändelse och en ganska patetisk sådan. Olof Palme hörde under 60-talet till landets ledande drogliberaler, och till följd av den socialdemokratiska drogliberala politiken kunde sådana som Christer Pettersson leva flott hur kriminell och utslagen han än var. Och så råkar just Olof Palme ut för det ödet att eventuellt bli misstagen för en annan fullständigt kriminell och utslagen drogmisbrukare och blir mördad i stället för Christer Petterssons kollega. Ett mera solkigt och banalt slut har väl aldrig en etablerad statsminister med så väldiga och världsomfattande ambitioner som Olof Palme någonsin fått.

Är då denna lösning på Palmemordet säkerställd? Långtifrån, då alla de intervjuade vittnena är högeligen suspekta figurer, nerknarkade och utbrända med halva hjärnan utslagen (ex. Roger Östlund) utom tänderna och förståndet, så att ingen av dessa precis kunnat uttrycka sig vidare klart. Huvudinvändningen mot denna teori är, att varför skulle Christer Pettersson då även ha skjutit fru Lisbet Palme? Hon träffades av en andra kula, som strök utmed ryggen på henne och gick genom hennes kapp men utan att skada henne – en millimeter längre in hade den dödat henne. Storfräsarens egen fru hade varit tjugo år yngre än Lisbet, varför ingen skulle ha kunnat missta Lisbet för henne. Nu var ju som sagt Christer vid tillfället mer än vanligt bombad, så han kan i princip ha gjort vad som helst utan motiv och kanske inte ens kommit ihåg det efteråt. Flera av hans kompisar (ex. Harri Miekka) har vittnat om att han begått åtskilliga

dråp förut med vilka vapen som helst. Därmed framstår trots allt denna teori som kanske mera trolig än någon av de andra, inklusive kurdspåret (som Stockholmspolisen tog på fullt allvar och arbetade ihärdigt med under det första året under ledning av bluffen Holmér), det mycket mer troliga Sydafrikaspåret (då det fanns starkare motiv i Sydafrika än någon annanstans att vilja befria världen från Palme), möjligheten att svenska högerkrafter stått bakom mordet som förekommit till och med inom Stockholmspolisen, (dock har kroniska Palmehatarna inom detta läger i allmänhet medgivit, att hur mycket de än hatat Palme skulle de aldrig ha kunnat skjuta honom,) Sovjetteorin att det var CIA som hjärntvättat en agent till mordet, osv., till än mer långsökta och science fiction-artade teorier. Christer Pettersson förblir den hittills enda påtagliga mördarkandidaten, varför det naturligtvis är svårt att undvara honom som sådan.

Så har vi det outredbara polisspåret, som höga tjänstemän med djupa kunskaper utpekade som framför allt otillräckligt granskat. Faktum i denna journal är att det från början förekom att uppgifter förfalskades och utdrades, att poliser i Palmeutredningen hade något att dölja och även hade ett finger med i Petterssonkomplotten och skeendet i den undre världen i själva "Träsket", då ett antal poliser var utplacerade just i kvarteren omkring mordplatsen för bevakning av "storfräsarens" (Sigge Cedergrens) göranden och låtanden men att samtliga dessa plötsligt kallades bort 22.15 den kväll Olof Palme blev mördad, alltså en dryg timme före mordet medan Palme var inne på Grand. Ett annat faktum är att den utredningskommission som tillsatts för att utreda eventuella motivbilder hos svenska högerextremister inte minst inom just polisen avlagt ofullständiga rapporter eller rapporter som hemligstämplats. Dessa fakta tillsammans med Sigge Cedergren-fallet leder fram till en helt ny teori.

Det står klart att polisen visste exakt vad som hände omkring Sigge Cedergren, då polisen hölls informerad från Cedergrens egen krets och dessutom avlyssnade hans telefon. Polisen visste att en åtgärd var i görningen mot Cedergren och visste även exakt när. Samtidigt råkade paret Palme gå på bio just i den infekterade zonen vid "Träsket". Någon snabb hjärna inom polisen med högerextremistisk tendens kan ha fått idén att åtgärda problemet Palme i skuggan av attentatet mot Cedergren, att snabbt genomföra ett professionellt mord och låta mördaren komma undan för att vid behov kunna sätta in Pettersson som syndabock. Problemet med denna teori är att paret Palmes biobesök var helt oplanerat och improviserat, ingen kunde ha känt till det i förväg och därmed kunnat planera omkring det, så om det var en professionell mördare som sköt Palme (vilket skottets precisionsträff och kulans kaliber tyder på) måste denne ha engagerats rekordsnabbt och egentligen agerat lika improviserat som paret Palme gick på bio. Naturligtvis kan det ha förekommit någon sådan effektiv mördare inom polisen, som ju till stor del består av mycket kvalificerat våldsintimt folk.

Och samtidigt vistas under just dessa dagar en professionell (ofärgad) sydafrikansk yrkesmördare i en lägenhet just vid Sveavägen i omedelbar närhet av var mordet äger rum. Varför har denna professionella sydafrikanska yrkesmördares göranden och kontakter under dessa dagar aldrig närmare granskats?

Två lyckträffar – Leoncavallo och Mascagni

Både Ruggero Leoncavallo och Pietro Mascagni skrev stora ambitiösa operor, och Leoncavallos livs första, största och enda egentliga ambition var att bli Italiens Wagner. Mascagni var född underbarn och en självklar operatörsättare från början, och likväl lever båda dessa giganter vidare idag bara genom sina minsta operor, Leoncavallo med

"Pajazzo" ("*I pagliacci*") och Mascagni genom "På Sicilien" ("*Cavalleria rusticana*"), enaktare båda två men kanske de bästa enaktare som komponerats.

Mascagnis lyckträff kom till genom att hans fru väntade barn och han därför måste ta det lugnt med en undanskymd kapellmästartjänst nere i Apulien, Italiens "stövelklack". För att fördriva tiden deltog han på skoj i en operatävling för enaktare, där 71 andra tonsättare deltog. Han råkade få första priset tillsammans med två andra, men premiären på hans "*Cavalleria rusticana*" i Rom 1890 väckte furore, vilket denna lilla lantliga opera om svartsjuka och olycklig allmogekärlek fortsatt att göra obehindrat överallt sedan dess. Den är helt enkelt ett outslitligt äss på repertoaren. Mascagni fortsatte oförtrutet arbeta som dirigent och tonsättare hela sitt långa liv, han blev 82 år, men ingen av hans dussintals andra fleraktsoperor har överlevt. Han slogs ut av 1900-talets modernisms förödande effekter på den rena musiken.

Leoncavallo var mera bohemisk och gjorde faktiskt den första versionen av "*La Bohème*", han kände Puccini och bodde tillsammans med denne en tid och hjälpte honom med libretton till "*Manon Lescaut*", men Leoncavallo var lika slarvig och bullersam och stökig som Puccini förstod att med klart språk tala direkt till publiken. Leoncavallo skrev (liksom Wagner) själv sina libretton och hade en benägenhet att alltid ta sig vatten över huvudet – de flesta av hans verk blev aldrig publicerade då han alltid bråkade med sina förläggare. Han förde ett vilt turnéliv och reste som ackompanjatör överallt mellan Paris och Egypten. Idén till "Pajazzo" fick han direkt från "*Cavalleria rusticana*", han fattade genast verismens möjligheter och lyckades gripa detta tillfälle i flykten med en succé som fortsätter ännu idag – Canio i "Pajazzo" blev Carusos paradroll, och denna lilla enaktare om clowners olyckliga privatliv fortsätter att väcka hänförelse och entusiasm ännu idag var och när den än uppförs. Om Leoncavallo inte var samma naturbegåvning med samma originalitet som Mascagni var han dock det gedignare proffset med större och bättre behärskning av den stora orkesterapparaten.

Hans sista stora projekt var operorna "Kung Oidipus" och "Prometheus", som förblev ofullbordade vid hans död endast 62 år gammal 1919. Han slapp uppleva tolvtonsmusikens åsidosättande och skrotande av den riktiga musiken, hans ambitioner att bli Italiens Wagner hade kommit av sig för länge sedan, medan han tillsammans med Mascagni nådde högre än någon annan i det lilla formatet i glorifieringen av små enkla personer, som även de minsann kan ha hur stora passioner som helst.

Från debatten om P2

Chopins födelsedag (1 mars)

Varför finns det musik utan melodier?
Varför får det lov att finnas musik som inte låter bra?
Varför undertrycks den bästa musiken,
så att P2 skrotat nästan allt som gick att höra på?
Varför diskrimineras konst desto mer ju bättre den är?
Kort sagt, varför försöker man ens dra ner musiken
från den enda nivå den kan existera på,
nämligen dess egna rena musikalitet?

- Bo Olsson

Världens bästa filmer - (och några till)

Den klassiska "*The Heart is a Lonely Hunter*" inleds med den berömda sekvensen av en fullvuxen, kraftig, infantil man som kommer spankulerande längs parken, ser några vackra blommor växa där, struntar i allt och går in och plockar dem, kommer förbi en 'hage' ritad i trottoaren, börjar själv leka 'hoppa hage' tills han ser ett konditorifönster, som drar honom dit, varpå han helt sonika slår sönder fönstret och börjar mumsa i sig dess bakelser, medan alarmet går. Polisen hämtar honom och känner genast igen honom som sin 'trognaste kund'. Det visar sig att han är dövstum utom efterbliven, och det är en annan dövstum som ser efter honom och tar hand om honom, en mycket intelligent schackspelare och gravör, som i motsats till den fläskige sköter sig exemplariskt. Men den fläskige har gått för långt för sista gången, och hans släktingar är trötta på honom och låter hospitalisera honom, vilket måste ske i en annan stad. För att kunna fortsätta se efter honom flyttar även gravören till den andra staden och börjar ett nytt liv där, ett mycket ensamt liv, då han inte känner någon annan där.

Filmen bygger på Carson McCullers lika berömda roman från 1940 och tilldrar sig i den amerikanska södern och är ett skakande mänskligt dokument och en av de mest gripande filmer som gjorts under 60-talet – den är från 68. Gravören spelas av den begåvade Alan Arkin, som vi bara fick se i några få men oförglömliga roller, bl.a. som huvudskurken i "*Nattens ögon*" mot den blinda Audrey Hepburn. Men hans livs roll blev denna enkla dövstumma gravör i "*The Heart is a Lonely Hunter*". Gradvis kommer han in i de nya förhållandena, familjen han hyr in sig hos har det problemet att pappan är invalid, i en annan familj, som är färgad, är pappan läkare och ser en dag på sin egen röntgen att han är döende i cancer, vilket han döljer för sin dotter, som anstränger sig för att göra hans liv till ett helvete då hon tror sig ha skäl att hata honom, och så vidare. I alla dessa helt vanliga människors liv får gravören en liten roll att spela, varpå han ställer små ting till rätta, gör små insatser och lyckas förändra allas liv till det bättre, medan han då och då tittar till sin patient den fläskige kollegan, som bara blir sämre på hemmet. Till slut dör han, och gravören blir inte ens informerad. När han slutligen får veta det reagerar han på ett sätt som ingen kunnat vänta sig.

Hela filmen utspelar sig i den vackraste tänkbara idyllmiljö, det är bara mänsklighet det handlar om, och hur upprörande chockerande upplösningen än blir så är den ändå fullständigt logisk fastän den utgör det grovaste tänkbara stilbrott mot hela filmen för övrigt. Den strama regin och obönhörliga konsekvensen i skeendet med total realism hela vägen gör filmen till en mycket udda amerikansk film av det mest oförglömliga slag. Robert Ellis Miller hade regisserat den.

Då det inte setts mycket andra filmer sedan senast kan vi istället försöka utkora världens fem bästa filmer genom tiderna, vilket vi aldrig gjort tidigare.

Till dessa brukar i allmänhet räknas Orson Welles' "*Citizen Kane*", men vi anser den övervärderad, trots dess frappanta och utomordentliga kvaliteter, som dock mest är rent tekniska. Mänskligt är den misslyckad, då den är omänskligt cynisk hela vägen – den utger sig inte för att vara annat, det är ju historien om en omänsklig streber som bara blir odrägligare hela tiden, men just framhävandet av detta tema ger en besk och bitter bismak för att inte säga avsmak för hela filmen, som i synnerhet för psykologer kan komma att ställa filmens överlägsna tekniska kvaliteter i skuggan.

En annan film som brukar nämnas i jämbredd med "*Citizen Kane*" är David Leans filmatisering av Dickens "*Lysande utsikter*" med John Mills i huvudrollen från 1946, och detta är förvisso kanske den bästa kostymfilm som någonsin gjorts, med framför allt Martita Hunt som den bästa Miss Havisham någonsin i alla de otaliga filmatiseringar av denna roman som gjorts. Vi ger den en sjätte plats bland världens bästa filmer.

En annan film som brukar nämnas bland världens bästa är Vittorio de Sicas "*Cykeltjuven*", och förvisso måste den hamna bland de tio bästa. Emellertid är Fellinis

"La strada" ännu bättre och framför allt ännu mera konstnärlig. "Cykeltjuven" är nästan dokumentär i sin enkelhet, men "La strada" har framför allt en mera gripande och välkomponerad historia att berätta, plus att Nino Rotas musik förgyller den till oförglömlighet. "Cykeltjuven" må vara stramare och skickligare gjord, men "La strada" går djupare som konstverk, då här story, musik och bildkomposition funnit en idealisk och perfekt samverkande balans med varandra. Vi ger den femte platsen.

Den bästa krigsfilm som någonsin gjorts – med den motiveringen skänker vi fjärde platsen åt den ryska "Ballad om en soldat" från 1957, ett annat exempel på idealisk balans mellan story, komposition och musik, som förlämnar denna djupt gripande och mänskliga film ett pathos i sin enkla skildring av enkla människor fast i ödets obönhörlighet som aldrig har överträffats i skönhet.

Roman Polanski nämnde som den film som betytt mest för honom i hans liv som filmskapare en svartvit engelsk film om frihetskämpar i Belfast – det var Carol Reeds "Odd Man Out" från 1947 med James Mason i huvudrollen som den sårade frihetskämpan som stapplar sig fram mot natten med möten med andra sällsamma original på pubar och i konstnärateljéer på vägen under en ständigt mera uppskruvad Golgatavandring mot friheten eller döden eller båda – även här väger storyn tungt, som är den bästa bok som skrivits om den irländska frihetskampen, en bok av F.L.Green, plus att man funnit en perfekt återhållen men atmosfärisk musik att ackompanjera dramat i dess oöverträffade poetiska utsökta foto av Robert Krasker – denne berömde fotografs bästa film. Vi ger den tredje platsen.

Samtidigt gjorde Michael Powell i samarbete med ungraren Emeric Pressburger sitt livs film och sin banas höjdpunkt, den epokgörande "De röda skorna", som fortfarande utan konkurrens är den bästa balettfilm som gjorts, då den inte bara inrymmer en hel balett i en makalös uppvisning med sagolik scenografi och hisnande kameraåkningar utom specialkomponerad musik under 20 minuter, utan även visar livet bakom kulisserna och estetikens idealism med dess ibland övermänskliga krav på det mänskligas uppoffring – vi har recenserat den ett antal gånger i Fritänkaren, men den kan aldrig recenseras nog. Vi ger den andra platsen.

På första plats hamnar en film som nog de flesta torde vara överens om att hör till filmhistoriens fem bästa, en säregen psykologisk thriller om en dam som hemsöks av ett spöke i form av en avliden anmoder, som tog sitt liv som tjugofemåring efter att ha berövats sitt barn av en brutal älskare, en smäktande kärleksfilm av mycket ovanligt slag, då den småningom utmynnar i en ren kall hårdkokt och hänsynslös thriller, där allt bara är beräkning och pengar. Vi talar om Hitchcocks "Vertigo" från 1958 med James Stewart som sentimental polis som lider av höjdskräck mot Kim Novak som ett annat offer för övermåttan slug beräkning. Den måste få första plats, ty inte bara är den suveränt regisserad av den störste mästaren själv, samtidigt är den överväldigande vackert fotograferad hela vägen och dekorerad med nästan alltför perfekt passande musik av Bernard Herrmann (som också gjorde musiken till bl.a. "Citizen Kane" och "Taxi Driver"), en djupt melankolisk musik med smärtgränstrotsande höjdpunkter, och samtidigt ligger det ett mästarpar bakom manuset, fransmännen Boileau-Narcejac, som skrev desto mindre men desto bättre. Thrillern är omgjord och anpassad efter amerikanska förhållanden och skiljer sig ganska rejält från originalet (som tilldrar sig under andra världskriget i Frankrike där huvudpersonen blir alkoholist efter den första kvinnans död och super ner sig tre år i Dakar i Senegal), men även i sin amerikanska San Francisco-version håller storyn, och Hitchcocks behandling av den är definitivt en oöverträffbar höjdpunkt i filmhistorien. Första pris alltså till Hitchcock, James Stewart, Kim Novak och Bernard Herrmann.

Av de åtta filmer vi här har föreslagit som filmhistoriens bästa är alltså samtliga från tjugofemårsperioden 1940-60 medan dock endast tre är från 50-talet. Faktum är, att under 40-talet nådde filmen som konstform sin höjdpunkt innan televisionen började

konkurrera, och 40-50-talens filmkompositionskonst med högt utvecklad dramaturgi och filmmusikkomponerandets klassiska höjdpunkt har tyvärr sedan dess gått mer eller mindre förlorad. De flesta thrillerregissörer idag imiterar Hitchcock men når aldrig upp tills hans nivå. Balettfilmer görs aldrig mer, det har inte kommit någon ny Dickensfilm utom musikalerna sedan "*Pickwickklubben*" 1951 utom för TV, och endast den italienska neorealismen av 40-talets landvinningar lever vidare genom regissörer som Scola och Tornatore. Huvudskurken bakom filmens förfall är dock TV-n, och det bästa man kan göra för att åtgärda den saken är att åtminstone för sin egen del vägra betala TV-avgift för allt skräp som sänds med bara hjärntvättande och fördummande effekt på de flesta tittare, som bara därför aldrig går på bio.

Dramatikern Victor Hugo

Många avskräcks av det extrema hos Victor Hugo, men låt oss inte glömma att han började som dramatiker, hans första pjäs "*Cromwell*" (1831) inledde den formidabla franska romantiska litteraturguldåldern, och alla hans verk bär dramatikers speciella stämpel av utstuderad teatraliskhet. Hans första stora roman "*Notre Dame de Paris*" ("Ringaren i Notre Dame") har aldrig förfelat sin verkan i sina upprepade och mycket olika versioner av djup mänsklig passionerad dramatik, hans pjäs "*Tyrannen i Padua*" blev en av operalitteraturens mest färgstarka operor genom Ponchiellis "*La Gioconda*", "Kungen roar sig", en annan pjäs, blev Verdis första universella framgång genom "*Rigoletto*", även "*Les Misérables*" har gjort framgång på scen, medan bara de två sista stora romanerna, "Havets arbetare" och "Mannen som skrattade", aldrig har bearbetats för scenen, "Havets arbetare" av naturliga skäl, hela romanen rör sig i havsmiljö och dialogen är ett minimum, medan "Mannen som skrattade" kanske är hans mest teatraliska arbete över huvud, helt genialiskt komponerad då hela huvudhandlingen äger rum under bara tre dagar som glider förbi i ett svep utan att huvudpersonen ens hinner sova.

Det är framför allt genom sitt djupa mänskliga pathos som Victor Hugo alltid förblir aktuell. Liksom sin främsta läromästare "Shakespeare" har han insikt i det mänskligas djupaste själsmekanismer som alla människor äger gemensamt men som endast få konstnärer kunnat erövra nyckeln till. Liksom Dickens och Dostojevskij är hans mänskliga empati utan gränser, och han har även sitt djupa sociala engagemang gemensamt med dessa. I motsats till dessa är dock Victor Hugo även poet, och varken Dickens eller Dostojevskij blev någonsin dramatiker hur dramatiska de än kunde vara. Endast Victor Hugo under 1800-talet påvisar samma mästare inom både dramatik, epik och poesi, och hans roman "*Les Misérables*" ("Samhällets olycksbarn") kommer kanske att framstå som 1800-talets största eller åtminstone mest mänskliga roman. Dessutom var Victor Hugo passionerat aktiv inom politiken, detta ledde till hans långa exil på ön Guernsey under andra kejsardömet (1850-70) men även hans återkomst i triumf efteråt som pater av Frankrike och kanske som den tredje franska republikens fader.

Ahasverus minnen, del 56: Nostradamus.

I en parentes vill jag bara flyktigt beröra mitt samröre med den sedermera så ryktbare förutsägaren Nostradamus. Han var egentligen läkare och gjorde som sådan utomordentliga insatser inom sjukvårdens område. Han var en mänsklighetens tjänare, ödmjuk och godmodig och fullkomligt naiv: han var mottaglig för allt. Dessutom hade han många intressanta tankar och idéer om det universella, som gjorde att jag i honom

såg en direkt fortsättning av Leonardo da Vincis mystiska apokalyptiska tankevärld som gammal. Därför vågade jag anförtro mig åt honom och berätta för honom vem jag var. Jag visste nämligen att han till 100% skulle tro mig, vilket han också gjorde.

"Du måste då veta allt," sade han. "Vilken utomordentlig gåva! Den som ändå hade samma förmåga att genomsåda alla tider, människor och öden!"

Vi blev så goda vänner att jag inte kunde undvika att influera honom. Hans far hade varit en etablerad astrolog som jag hade känt, men denne son var vida mera vidsynt och fördomsfri. Astrologin hade han vuxit upp med, så den hade han i hjärtat och kunde han utantill, men han ville ha mera och utbad sig av mig att jag skulle förläna honom mera.

"Hur skulle jag kunna göra det?"

"Men du är ju odödlig."

"Jag är ändå bara en människa."

"Men du måste ha insikter som ingen annan har. Så länge som du har levat med astrologin måste du klart kunna inte bara förutsäga allt utan även gripa in och påverka allt."

"Kära du, jag har sett alltför mycket katastrofer i det förflutna för att orka bekymra mig även om framtidens, som ändå inte går att undvika. Ju mer man vet om världen, desto mera vanmäktig är man."

"Men jag vill kunna se vad som skall hända efter min död."

"En sådan gåva kan endast Gud förläna."

"Gud har aldrig gjort någonting för mig."

"Säg inte det. Gud gör alltid allt för alla, men få är de som kan tolka hans budskap och utnyttja dem."

"Hur gör man det?"

"Ta vara på dina drömmar, mardrömmar som dagdrömmar, och skriv ner dem. Ta dem alltid på allvar. Varje detalj i dem är given dig från ovan. Använd din fantasi: även fantasin kommer från ovan, då fantasi ingenting annat är än gudomlig kreativitetsförmåga. Tag vara på allt som kommer från och till själen och glöm den timliga världen. Om du gör det skall du sedan med din medfödda intelligens även förstå att rätt behandla det material, som tillhör varje människosjäl och som hos varje människa är lika oändligt."

"Jag tackar dig för ditt råd."

Vi skildes efter det, och jag såg honom aldrig mera.

Men några år senare fick jag en liten bok i min hand som var skriven av honom. Den bestod av små verser, och snart stod det klart för mig att Mikael Nostradamus hade följt mitt råd till punkt och pricka. För en normal sekulär borgare skulle dessa verser framstå som rent surrealistiskt nonsens, men jag log när jag studerade hans verser närmare.

Snart slog den ena efter den andra av hans dunkla spådomar in, och folk hänfördes av hans uppenbara siarförmåga och gav sig med entusiasm hän åt att försöka uttolka vad de ännu inte timade spådomarna skulle komma att betyda, vilket de är sysselsatta med ännu idag.

Ty som med alla siare förhåller det sig med Nostradamus så, att först efter att spådomarna har uppfyllts har man förstätt dem. Man har hängivet givit alla hans verser tolkningar ända fram till år 2797, men inte en enda av de saker man trott sig kunna utläsa i hans utsagor om framtiden kommer att slå in. Först när det har hänt som har hänt skall man förstå Nostradamus profetiors verkliga betydelse, som då skall framstå som så mycket självklarare än de fåfänga tolkningsförsök man gjorde av dem innan deras innebörd inträffade i verkligheten.

Allt som hittills har inträffat i världen från och med 1555 stod i förväg skrivet hos Nostradamus, men om framtiden kan vi ingenting ana hur mycket det än står skrivet

om den hos Nostradamus, ty endast verkligheten själv kan rätt visa vad Gud egentligen har för evigt kontinuerliga avsikter med den.

Så varför bekymra sig om framtiden och slösa tid på att spekulera i den när den ändå aldrig är något annat än en del av nuet?

Och däri kommer alltid min egen personliga kritik av Nostradamus att bestå.

Framtiden är intressant först när den blivit en del av den evighet som ingår i nuet och som går under benämningen det förflutna.

(I nästa nummer: *Giordano Bruno.*)

Kalender mars-april 2006.

- 2 Mikhaïl Gorbatjov fyller 75 år. - Den bäste statschef Ryssland haft, som tog initiativet till skrotandet av Sovjetunionen och till global avspänning, den som betytt mest för freden under tjugonde århundradet, omåttligt populär i hela Östeuropa för att hans initiativ föranledde rivandet av Berlinmuren och järnridån.
 - 6 Elizabeth Barrett Browning 200 år, brittisk handikappad poet.
Andrzej Wajda fyller 80 år. Han filmar fortfarande.
 - 9 Främlingslegionen fyller 175 år.
 - 11 Rupert Murdoch 75 år, enligt många mening medievärldens samvetslösaste skurk.
 - 12 Liza Minelli 60 år.
 - 15 50 år sedan "*My Fair Lady*" hade premiär.
 - 19 Ursula Andress 70 år.
 - 25 Bela Bartok 125 år.
700 år sedan Robert Bruce blev kung av Skottland.
 - 31 John Fowles fyller 80 år.
- April
- 13 Samuel Beckett 100 år.
 - 18 100 år sedan den stora jordbävningen i San Francisco.
 - 21 Drottning Elisabeth II av Storbritannien fyller 80 år.
 - 26 20 år sedan olyckan i Tjernobyli.
 - 29 Världsdirenten Zubin Mehta 70 år.

Den besynnerliga bombresan, del 19: Den nya rasismen.

Detta är ett nytt problem med mycket olika aspekter, som jag tvingades konfrontera flera gånger under resan, framför allt i Athen, där jag nödgades dela rum med illegala invandrare från hela Nordafrika och Orienten. De flesta tiggare på Italiens gator, torg och kyrktrappor är färgade illegala invandrare som inte vill arbeta fastän arbete finns. En präst i Verona genomförde den behjärtansvärda verksamheten att åta sig att föda alla sådana tiggare som inte kunde få mat på något annat sätt. Vid ett tillfälle var han ute under tio minuter, och när han kom tillbaka var hans telefon försvunnen. Någon av alla dessa färgade tiggare hade tagit den. Han gick genast till köket, sade till personalen att genast upphöra med all aktivitet och sade till klientelet, att ingen mera får någon mat förrän han fick telefonen tillbaka. Inom tio minuter hade telefonen kommit på plats igen, men den skyldige presenterade sig aldrig eller blev aldrig funnen. Ingen av klientelet kändes vid saken. Men telefonen kom tillbaka, och prästen återupptog verksamheten.

Problemet är störst när det gäller troende muslimer, ty dem kan man ofta inte resonera med, då de är inställda på att alla kristna skall omvändas till islam. Detta problem har vi diskuterat ingående förut.

En sida av problemet är alltså att alla dessa färgade illegala invandrare mest från Nordafrika bara kommer till Europa för att drälla, för att ägna sig åt droger eller annan kriminell verksamhet, för att tugga kat och slå dank, för att tiggas och ägna sig åt ett liv av lättja och parasitism och för att genom sin religion islam underminera samhället. Ett fåtal arbetar faktiskt och blir duktiga krafter i samhället. All heder och ära åt dem, och endast sådana borde accepteras.

En annan sida av saken är den så kallade nya slavhandeln. Många av dessa illegala invandrare betalar förmögenheter för att låta sig insmugglas i väst och fastnar där i nät för olagliga rörelser typ prostitution och livegenskap genom underbetalt svart arbete. Här har vi det största problemet, då alla dessa stackars blottställda och utnyttjade människor har blivit offer för de nya slavhandlarna, vilkas hänsynslöshet och kortsynthet är total. De lever bara för sin egoism och för att utnyttja andra, och objektet för deras utnyttjande är fullständigt oskyldiga offer som gått i en fälla och låtit sig luras. De har lovats levebröd, stabilitet och en framtid i ett förlovat land från att ha levt i ständig otrygghet, fattigdom och inbördeskrig, och naturligtvis har de nappat på betet, sålt allt, betalat en förmögenhet till sina lurendrejare som de ej haft en chans att kunna genomskåda och kanske som enda lön för sin godtrogenhet fått sluta sina liv inlåsta i en container eller drunknat på ett sjunkande överlastat immigrantfartyg.

Problemet är oöverskådligt och ständigt i växande, men huvudansvaret ligger hos deras transportörer, som utnyttjar deras underläge i utlandet till egen fördel.

Naturligtvis måste rasismen växa hos alla dessa italienare, fransmän, greker och spanjorer som dagligen måste konfronteras med alla dessa drällande färgade tiggare som aldrig gör någonting åt sin egen situation. Achille kallades för rasist redan när han såg början till detta problem för tjugo år sedan, men med tiden har alla hans kolleger gett honom rätt. Även Alberto är en realist som inte har något större hopp om Italiens politik men som dock tror på alla italienare som arbetar. Nyligen träffade Achille en gammal socialist som aldrig varit annat än socialist men som nu i förtroende sade till Achille: "Den enda politiker i Italien idag som jag med gott samvete kan ha förtroende för och rösta på är Fini," alltså den före detta fascistledaren. Sådana röster hörs överallt i Italien idag. Berlusconi är en bluff och en pajas som bara tänker på sig själv, alla föraktar honom, medan hans enda ryggrad, som ständigt fler får större förtroende för, är Fini.

(I nästa nummer: *Att skapa ett hem.*)

Dröjsmålsresan, del 9 : Ringo.

Ringo var som vanligt den idealiske värden. Med sin översvallande godhet gjorde han allt för att jag skulle trivas tillsammans med honom i hans minimala etta och lagade därtill världens godaste mat. Det enda jag kunde erbjuda honom i stället var min medhavda musik, så att vi kunde diskutera alla världens problem till symfonier av Brahms, Bruckner, Schumann, operor av Verdi och Puccini, kammarmusik av Beethoven och Schubert, requier av Mozart och Verdi, balettmusik av Khatjaturian, Prokofiev och Sjostakovitj utom ren zigenarmusik och mycket annat. Det enda vi saknade var vinets ordförlösande kraft och upphettade inspiration, men det gick bra även det förutan.

Vi besökte även ett Internetcafé tillsammans, så att jag kunde visa honom de senaste artikelfynderna från Nexus och OOB, Conscientiology och annat sådant, och Internet är tyvärr det enda sättet för oss att hålla kontakt. Han har mobiltelefon men

ingen vanlig och ingen fungerande postadress, då han ju ändå tänker lämna Turkiet inom två månader. Det är bara att innerligt hoppas att han skall lyckas. Han har haft planer på detta länge men ännu inte kunnat komma loss. Risker är, om han inte gör det snart, att han fastnar och stagnerar mentalt, som engelsmannen i den fruktansvärda autentiska filmen *"Midnight Express"*, som så fastnade i turkiska byråkratiska nätmaskor att han till slut försmäktade i turkiskt fängelse. Ringo är vid 62 år dock fortfarande vid mycket god hälsa trots ett liv av i stort sett oupphörliga vidlyftigheter, under sina fem år på Ceylon använde han metodiskt alla droger utom LSD, ändå har han ett lysande intellekt och är helt klar i hjärnan med en imponerande framsynthet och ovärderlig skattkammare av livserfarenheter, som en dag bara måste bli nedtecknade för att kunna föras vidare. Han har nog ännu mycket kvar av livet framför sig.

Det var melankoliskt att lämna Istanbul i den dimmiga gryningen av min 15-e resdag, men våren var på väg och gjorde sig allt tydligare framträdande under tågresan genom Thrakien med storkar och hägrar i farten på vägen utom andra underbara fågelflockar. Det var bara att hälsa våren välkommen även i Turkiet.

Det var få andra passagerare till Grekland på tåget, bara ett äldre engelskt par från Devon och två mycket unga skotska damer. Men dagen var vacker och varm och förgyllde vår resa med sin välgörande och äntliga värme. Jag hade oavbrutet frusit i Konstantinopel, men nu verkade köldens tid äntligen vara över.

Allt var sig likt i Pythion. Det var samma gamla bistra buffelvärd som slängde ut alla gästerna klockan 7, det var samma infernaliskt dåliga tågtider med en väntan i åtta timmar på Athentåget, men vädret var gott, och man kunde åtminstone sitta utomhus. Där kom jag äntligen i närmare samspråk med frun från Devon, som visade sig pigg och alert med huvudet på skaft. Under sin två veckors resa i Turkiet hade hon inte nåtts av några nyheter. Påvens bortgång förvånade henne inte vilket prins Rainer av Monaco gjorde, fastän denne legat döende långt tidigare. Påven hade visserligen varit döende sedan attentatet 1981 men inte på det sättet, då han hållit på ändå.

Det visade sig, att min fru från Devon hade starka åsikter mot både påvar och den heliga Teresa av Calcutta. Hon var föga eller inte alls imponerad av påvens fredsarbete. Vilken fred hade han åstadkommit? Säg en enda! Det kunde jag inte. Minst av allt hade han åstadkommit någon fred i Irak, vars krig var det enda han hade vänt sig emot. Hon var inte heller imponerad av påvens humanism. Vad då för humanism? Han hade tagit oförsonlig ställning mot abort och födelsekontroll och därmed dömt otaliga kvinnor till utsägliga lidanden genom att tvinga dem till födsel av barn som de varken velat ha eller som de blivit avlade med mot deras vilja och med våld. Samma invändning hade hon mot moder Teresa. Hon hade upplevt henne en gång i verkligheten i London vid en fredsdemonstration, där moder Teresa av Calcutta uppträtt som talare och då inte sagt ett ord för freden eller mot våld och krig men däremot propagerat mot födelsekontroll och varje fall av abort. Min dam från Devon hade inte varit imponerad av henne.

Jag framhöll då åtminstone Mikhail Gorbatsjovs berömmande av påven för åtminstone hans kritik mot både kommunism och kapitalism för bådas tendens till diktatur, och där kunde hon äntligen hålla med. Endast politiskt hade påven dugt någonting till.

Vi skildes dock som goda vänner, då hon och hennes man fortsatte till Xanthe medan jag steg av i Alexandropolis, som jag gjort de senaste tre åren. Hennes man var entusiastisk för Euron och ville gärna ersätta pundet med den, medan jag då framhöll Eurorevolutionens fatala konsekvenser på egentligen hela kontinenten men mest i medelhavsregionen, där länder som Grekland, Portugal, Spanien och Italien drabbats hårt av Eurons fördyrande av livet. Min fru från Devon försökte få mig att utveckla detta, men jag kunde inte gå in på detaljer. Jag visste bara hur det var och försökte förklara det som en kedjereaktion: en fördyring av en artikel, exempelvis löken,

föranledde fördyring av en besläktad artikel, exempelvis kål, som föranledde fördyring av transportkostnader, vilket ledde till krav på högre löner, vilket fortsatte leda till den ena prishöjningen efter den andra genom hela det överbyråkratiserade och överreglerade EU-samhället in absurdum, vilket bara var kännbart för gemene man medan endast de redan rika (framför allt bankerna, EMU:s arkitekter och framforcerare) tjänade på det. Hon kunde inte riktigt förstå denna process, medan vi dock var helt överens om att den borde analyseras närmare. England skall ha allmänna val i maj, om detta ville mitt par från Devon inte närmare uttala sig, medan de dock trodde det skulle dröja en aning innan England övergav sitt väl förvaltade pund för Euron.

Jag erinrade mig då Ringos förespråkande för frihet i kaos mot varje tänkbar form av ordning som resulterade i människors isolering, fjärmande från varandra och brist på humanism. Mot Ringos kaosalternativ framstod Jevgenij i Bulgarien med sin perfekta ordning, arbetsnarkomani och omänskliga rasism. Valet var självklart.

(I nästa nummer: *Vändpunkten.*)

Jubileumsresan, del 4 : Kalldusch i Joshimath.

Fastän man infann sig hyggligt i god tid före bussens avfärd klockan 03.30 på morgonen blev det en timmes nervpirrande väntan innan den äntligen kom iväg. Man mindes ju hur det varit en annan gång här i Rishikesh, när Joshimathbussen aldrig kom iväg på sin episka 25-milaresa upp till det högsta och djupaste Himalaya i Garwhal, utan bara väntade och väntade och slutligen övergavs mitt i staden efter att ha visat sig kaputt, varvid man fick världens sämsta sittplats längst bak på en annan buss i stället. Nu gick det inte så illa den här gången, utan resan blev till fullo njutbar med alla erforderliga pauser för te och återhämtning i Devprayag, Rudraprayag, Karanprayag och Piplikot under den kanske mest fantastiska bussresa man kan göra i Indien uppför Aliknanda, Ganges bästa biflod och mycket vackrare än själva Ganges, som ju numera är förstört av den hårresande dammen vid Tehri, som vid fall av en jordbävning kan innebära bortsopandet av hela Rishikesh. Dammen kallas säker, men en damm är bara säker tills den brister. Ingen damm är säkrare än så, hur megagigantisk den än må vara. Resan tog tio och en halv timmar, det var tämligen normalt, så målet nåddes klockan tre. Första gången jag gjorde denna resa 1995 hade vi kommit fram i skymningen efter fem. Detta var nu sjunde gången, och det var exakt samma överväldigande skådespel igen som första gången, när bussen gradvis klättrar upp för högre och högre kullar med ständigt djupare avgrunder under de ständigt allt smalare klippvägarna.

Emellertid hade det regnat på vägen, och moln skymde horisonten mot Gangotri i nordväst, där Ganges källor låg. Kedarnathbergen var troligen drabbade av massiva snöfall redan. Jag fann genast mitt gamla hotell, där tyvärr stora förändringar hade ägt rum. Min gamle värd fanns inte där och inte hans son heller, utan stället sköttes i stället av två unga gossar som inte förstod mycket engelska. Tyvärr kom jag därigenom inte att känna mig riktigt hemma längre i mitt gamla hotell.

Efter en timme i Joshimath började det regna. Joshimath är något av det mest vilt romantiska man kan tänka sig i Himalaya, och blir det då dåligt väder där blir det ganska skräckinjagande. Sådant hade jag upplevat förut där men hade dock haft tur de båda senaste besöken. Jag intervjuade en lokal expert om saken som berättade, att vädret hade varit gott tills nu, medan man nu omöjligt mera kunde förutsäga hur det skulle bli. Det var bara att hoppas att kallduschen skulle bli övergående. Eller skulle man få vänja sig vid att för resten av resan få ha 15 grader på rummet?

Ändå sov jag riktigt gott tills man plötsligt vaknade med ett ryck mitt i strålände solsken klockan 7 på morgonen. Det var dags att genast sticka upp till Auli. Emellertid skulle detta inte bli utan vissa komplikationer.

Jag hade inte vandrat upp till Auli på många år, och denna morgons solsken verkade tämligen instabilt. Genast trasslade jag in mig i ett militärt område och rev sönder byxorna på en taggtråd lömskt dold i buskarna, som också rev upp knäet. Naturligtvis kunde jag sedan inte hitta ut ur militärområdet och ville ogärna gå på lömskt gömda taggtrådar och minor igen. Jag upptäckte till min lycka en soldat som tog hjärtligt väl hand om mig, bjöd på te och en hel frukost. Sedan hade han vänligheten att visa mig ett lämpligt håll i taggtrådsstängslet att krypa ut ur med bibehållna byxor och kroppsdelar den här gången.

Det tog två timmar att gå upp till Auli (3000m), och än så länge höll vädret, så jag fortsatte vidare upp genom skogen till det gamla lilla templet och vidare ut över gräskullarna mot toppen, men då tog orken slut. 50 meter från toppen måste jag vända, i synnerhet då det började blåsa isande nordliga vindar som drog med sig svarta olycksbådande moln från norr. Det var bara att vända illa kvickt.

Tillbaka i Auli var klockan redan halv ett, men nu kunde man äntligen få sig en kopp te där. Närvarande var också en trevlig familj från Calcutta, där mannen var i Indiens flygvapen och hade bott tre år i Ladakh, så vi hade mycket att tala om, innan jag måste fortsätta.

Benen tog naturligtvis slut på vägen ner. Dessutom hamnade jag återigen i det hopplösa militärläget, som tydligen omfattade halva stadsytan, den här gången utan att hitta ut. Det var bara att gå runt runt och upp och ner i det oändliga, tills man slutligen hittade en idiot på vägen som visade mig fel väg varpå jag tog motsatta vägen och genast hittade ut. Då var klockan halv 3, och stormen var i överhängande antåg.

För första gången på sju år nådde jag alltså inte toppen, men det hade jag heller inte gjort senast jag gått hela vägen och tvingats stanna på grund av snö. Nu kom jag dock längre. Även nu förekom det snö, men inte heltäckande och inte förrän över 3300 meter. Så fort solen gick i moln blev det svinkallt, varför man måste trä på handskar och strumpor, som man dock kunde ta av sig igen på vägen ner till Joshimath på bara 1800 meter. Det blev alltså en *trek* på sju timmar med en höjdskillnad på minst 1500 meter och fullt jämförbar med min svåraste dag i Dharamsala upp till snögränsen.

Tillbaka nere i Joshimath gällde det att få sig en lunch, och jag hade beslutat satsa på mitt hotells kök. De stackars pojkarna där producerade en tallrik buryani (min älsklings-risotto) kryddad med chili intill oätlighet. Det gick inte att få ner mer än två tuggor. Sedan var hela innanmätet övertänt. Det var totalt fiasko.

Ösregnet kom sedan som på beställning, och temperaturen sjönk till 10 grader. Det var bara att trösta sig med te och min redan på upphällningen varande Martiniflaska.

Detta var den stora Diwalidagen, och traktens stackars pojkar gjorde det bästa av saken med fyrverkerier och smällare i ösregn. Det var nästan lite grann som att sitta i första världskrigets skyttegravar i hållande regn under pågående offensiver.

Ändå hade jag firat Diwali på rätt sätt genom att bege mig så långt från civilisationen som möjligt, där det uppe bland snöfältena bortom Auli hade rått en fullständig frid. Även mina vänner från Calcutta hade bara rest hela vägen till Joshimath för att slippa Diwaliexcesserna i Indiens tätast befolkade storstad.

(I nästa nummer : *Chock i Kausani.*)

Lycklig resa med komplikationer, del 6 : Sista dagen i Spiti

Alla de andra hade vikt denna dag för att vila upp sig och även jag, så att jag bara tänkte nöja mig med att bestiga det lilla klostret ovanför Kaza och sedan kanske återbesöka Key en sista gång till fots, för att bjuda Spiti ett värdigt avsked.

På Dragon satt de alla och njöt av en ren frukost klockan 10 när jag passerade förbi uppåt. Av alla våra bravurnummer under dessa intensiva Spitidagar framstod dock Beckys och Craigs promenad upp till sjön ovanför Dankhar som det intressantaste då de där vid sjön faktiskt hade haft den otroliga turen att få se ett djur som inte kunde vara något annat än en snöleopard. Detta kattdjur hör till de sällsyntaste djuren i världen, det är nästan bara yetin som är mera sällsynt, och det skulle just ett oskyldigt par som Craig och Becky till för att föräras med denna utomordentliga sällsynthet. De visste inte vad det var, men vi kom under diskussion fram till att det inte kunde vara något annat.

Den klassiska snöleopardboken är Peter Mathiessens "Snöleoparden" från Nepal, där två amerikaner gav sig ut på en omfattande expedition till Dolpo i Nepal bara för att få fotografera snöleoparden. Författaren var helt fanatisk i sin jakt på detta men fick aldrig se den, medan hans kollega råkade få se den efter att de separerat.

Jag gick till Key där ett sällsamt mirakel väntade mig. På vägen dit upptäckte jag att min kamera under gårdagens kris (när den fallit ner i stengården vid Key då ena remmen lyckats krypa ut ur remfästet – ett i princip omöjligt fenomen) tappat batterierna och luckan för batterihålet. Jag undrade om de möjligen kunde ligga kvar där på stengården i Key. När jag kom dit undersökte jag saken. Det visade sig att en munk hittat de tre små silverliknande föremålen och tagit hand om dem. Min kamera var räddad. Den hade redan en gång fallit i golvet i Manali och tydligen överlevt, fallet i stenbacken vid Key hade den kanske också överlevt med bara förlusten av batterierna i förskräckelsen som enda synliga skada, som nu var reparerad, medan det var värre med det faktum att jag fått ny film med fel Asa-tal, som jag glömt att anpassa kameran efter vid det senaste filmbytet – senast något sådant hade hänt hade alla mina bilder från Sankt Petersburg '98 i princip blivit svartare än natten – så det kunde bli en ytterst osäker bildskörd av denna Spitiexpedition hur mycket jag än hade fotograferat.

Det var 12 km till Key med uppforsbackar nästan hela vägen från 3700 till 4000 meters höjd och lika långt tillbaka, och det var på tillbakavägen som det började kännas hur tröttsamt det var. Det tog precis 140 minuter dit och exakt lika mycket tillbaka, och efter det kunde man bara lägga benen på sängen. Man var fullständigt förbrukad hur god övning det än hade varit.

Jag styrkte mig med resans första "Fruit Curd" på Dragon, där några gamla vänner från olika reseetapper fortfarande visade sig, bland annat de två tyskarna som gått med mig till Khyber och ett mycket sympatiskt israeliskt par som suttit på min buss från Manali.

Som illustration av mitt fysiskt bankrutta tillstånd visade sig när jag kom hem och lade benen på sängen att kamerabatterierna jämte luckan rymt igen under vägen någonstans mellan det sista fotot och hemkomsten – det var 5 kilometer att leta igenom. Jag iddes inte. Om kameran trilskades så med mig fick den klara sig utan batterier. Samtidigt framstod hela batterisagan som något av en buddhistiskt sedelärande fabel om världens fåfänga och ombytliga väg från triumf till undergång.

På kvällen gick jag tillbaka till Dragon i hopp om att en sista gång få träffa Craig och Becky. Tyvärr var de inte där, ehuru stället var fullt av engelsmän, fransmän, kanadensare och israeler. Valiant och Sharon hade jag heller inte sett på nytt. Det var bara att koncentrera sig på avresan.

På biljettkontoret hade jag reserverat en bussbiljett till Keylong, som de bett mig avhämta efter klockan 18. När jag infann mig då hade bussen från Manali ännu inte

kommit fram – från annat håll fick jag veta att ras vid Gramphu lett till omfattande förseningar. Dock skulle bussen komma, fast jag inte kunde få min biljett förrän den kommit. Jag fick nöja mig med detta. Min reservation gällde dock för morgonbussen, där jag skulle få köpa min biljett vid avresan 04.30. Det återstod att se.

(I nästa nummer: *Nya Rothangmardrömmar.*)

Regnflykten, del 16 : Bong Bong Las hämnd.

Vi var alla på bästa humör och vid bästa vigör när vi drog ut på avskedet från vårt underbara hem och värdfolk i Thingmosgang. Så lyder ortens egentliga namn, men då det är svårt till och med för ladakhier kallas byn i allmänhet för Temisgam – det är så mycket enklare. Nackdelen med ett så underbart ställe som detta är att man naturligtvis bringas till att omfatta sitt värdfolk med en sådan tillgivenhet, att man känner det som på sitt ansvar att ständigt återkomma och förnya kontakten, så att den alltid hålls levande. Sålunda binds man till fullständigt främmande och avlägset fjärran länder, platser och människor, i synnerhet som man aldrig kan glömma dem, och då det vid längre skilsmässor måste uppstå saknad och oro på grund av ovisshet om deras öden.

Jochen var lycklig som kunde unna sig att stanna kvar, och vi avundades honom. Bernhard och Alix vinkade vi av och hoppades för deras skull att vägen till Manali skulle öppna sig för dem, men enligt väderlekskartan såg det illa ut. Själva knallade vi iväg i utförsbacken mot Nurla och kom fram exakt kvart över nio. Det visade sig där att vi hade missat bussen med en kvart. Det var tretton kilometer till Khaltse och dess polischeckpost. Att bara sitta stilla i Nurla och vänta var ingenting för oss. Vi beslöt oss för att anträda den långa besvärliga marschen till fots.

Naturligtvis kom det truckar och jeepar och bussar förbi, men ingen ville ta upp oss. En truck erbjöd sig att ta med två av oss, och vi skulle ha accepterat. Vi lärde oss snabbt hur man gruppvis reser i skilda portioner.

I nästa lastbil fick damerna plats. Vi tre män på landsvägen fick en annan lift men bara halva vägen till Khaltse och måste gå resten – fem kilometer i öknen längs den forsande skummande Indus. På vägen passerade vi mynningen av Bong Bong La. Längtansfullt blickade vi upp mot det dolda passet. Vi hade valt den direkta vägen till Nurla för att undvika vidare transportproblem, varvid just detta hade drabbat oss desto mera. Det var Bong Bong Las hämnd för att vi nobbat henne.

Sergio, som blivit efter mig och Francesco, fick en annan lift med en jeep kashmiris, som krävde betalt och strandsatte honom när han inte ville betala ett hutlöst pris. Han förblev arg på dem för resten av dagen. Vi möttes inne i Khaltse, två bussar stod där som vägrade ta emot oss fastän de hade plats (av formalistiska skäl – den ena var en privatbuss, och den andra var reserverad, som om detta måste utesluta alla ansatser till mänsklighet), och inga jeepar med gott om plats ville heller ta emot oss. Det var bara att knalla vidare till fots två kilometer till till checkposten. Inte ens de två kilometrarna ville någon ge oss skjuts.

Där träffade vi äntligen Silvia och Silvia. De hade väntat länge, kontrollerat varje fordon, frågat efter oss, alla jeepar hade sett oss och gladeligen berättat att vi kom gående genom öknen, och bara väckt damernas förargelse inför deras totala brist på medmänsklighet. Än en gång visade det sig hur utsatt man är som resenär för både allt det bästa och allt det sämsta inom mänskligheten. Etablerade infödda kan behandla resenärer från fjärran som lort och hur illa som helst utan att det kommer dem vid, och de kan strunta i om de strandar på kuppen. Ibland går det till på det sättet, och det kan hända var som helst och vem som helst. De som verkligen bekymrar sig om resenärernas bekymmer och gör vad de kan för att underhålla och berika resandet för

dem är i allmänhet undantag. De flesta, och det gäller hela världen, har bara likgiltighet till övers.

Till slut kom det en skraltig gammal buss som antog oss utan diskussion. Till min stora glädje valde denna buss den gamla vägen upp till Lamayuru, den långa krångliga och slingriga, som erbjuder Ladakhs mest fantastiska berglandskap som överväldigande för att inte säga svindlande underhållning längs hela vägen av uppstigningen på 500 meter. Vi kom lyckligt fram till Lamayuru, mitt gamla värdfolk på hotell Dragon kände genast igen mig, vi fick genast hotellets bästa rum, vi kunde genast duscha och sätta oss till bords till en förträfflig lunch, och där vimlade som vanligt av det vanliga internationella klientelet – fransmän, tyskar, israeler, en spanjor som kommit på motorcykel direkt från Dharamsala (mer än 100 mil), en makedonier, och så vi, fyra italienare och jag. Restaurangen hade spaghetti som fransmännen hävdade att var fransk. En israel anslöt sig till oss och ville följa med till Wanla imorgon. Full rulle genast i Lamayuru alltså.

Vi gick upp till klostret till kvällen och fick nöjet att närvara vid en fullständig puija med fullsatt lokal med alla munkar från gravtröskeln ner till femårsåldern. Jag hade aldrig närvarit vid en så fullsatt puija förut. Under bönerns och slagorkesterns och trumpeternas tutande gång hände allting, och de små munkarna hade aldrig tråkigt, och även om de boxades och bråkade ibland var det aldrig illa menat. Framför allt var det en underbar gemenskap under en gemensam fromhets idkande genom böner och samvaro som i värme och mänsklighet vida överträffade till exempel en politisk gemenskap eller allt slags gemenskap av aggressivt eller militärt slag.

Mina stackars italienare led dock av bristen på matkultur i Ladakh. De talade hela tiden om mat och drömde om alla de rätter som ej stod att få. På vår meny fanns en hel sida med olika kycklingrätter. Sergio älskade kyckling och beställde en avancerad sådan. Efter 40 minuter kom kocken och meddelade att det tyvärr inte fanns tillgång på kyckling mera. Sergio gick rasande ut från restaurangen, som ändå var Lamayurus bästa.

Så våra provningar var minsann inte slut. Inför morgondagen planerade vi en vallfärd av och an till Wanla, och Uri, en annan gäst från Israel på stället, en hjärtlig pratmakare av rysk-skotsk börd, som hade visioner av hur judarna skulle ta över hela Indien, ville följa med. Han fick följa med på egen risk förstås och hade ingen aning om vad han gav sig ut på.

(I nästa nummer: *Katastrofen vid Shilla.*)

I senaste nummer avstod vi frivilligt från att inkludera nedanstående kontroversiella kapitel "Johannes släpper en bomb" ur 'Länstolsresan' i avvaktan på följderna av den nya arabstormen, som revs i gång av muslimska demagoger med några danska karikatyrteckningar som förevändning. Nu har den stormens hysteri lagt sig en smula, och med anledning av Johannes 'bomb' har vi bett honom kommentera händelseutvecklingen. Hans kommentar följer efteråt.

Länstolsresan, del 21 : Johannes släpper en bomb.

Johannes var mycket nöjd. Han hade skrivit till mig: "Jag hoppas verkligen att du inte reser till Nepal", och tyvärr hade jag fått tillfredsställa honom på den punkten genom vad jag hört från Nepal. I stället förfasade han sig över att jag rest till Bodhgaya. "Det är ju rena malariaträsket. Om det är någonstans i Indien man inte har kontroll över malaria är det längs östkusten hela vägen från Bangla Desh till Pondicherry. Kom inte

och säg att du inte såg några insekter där." Jag måste medge att de faktiskt hade svärmat och att de om kvällen bildade virvlande moln omkring lamporna. Det var inte bara myggor utan framför allt mera otäcka gräshoppor, bin och getingar, mammuthumlor och nattfjärilar, skalbaggar och andra äckliga flygfän av förfärande storlek. Jag hade åtminstone kommit därifrån levande utan att bli levande uppäten.

Han var mycket intresserad av mina upplevelser av Bihar och av vad jag hört om Nepal av andra. "Ja, det är så det är," svarade han. "Vissa har tur och möter inga svårigheter alls medan andra råkar ut för massiva polisspärar och kontroller, försenas med en extra natt eller ett extra dygn och blir rånade på vägen. Efter det här skall jag resa dit och se vad jag kan göra åt saken." Det lät bra, ty han hade all tid i världen och hade ingenting han kunde bli rånad på.

Beträffande Bodhgaya kom vi att tala om Buddhas förklaring därstädes och vad den egentligen hade handlat om. "Vad tror du han insåg, mer än Samsara och det eviga kretsloppet och den eviga reinkarnationcykelns välsignelse och förbannelse? Det måste ha varit något mer, då hans uppenbarelse gav honom hans unika ställning som ledande världsprofet och platsen för den blev en av världens främsta kultplatser." Jag hade inget svar på frågan. Jag frågade honom om han hade någon teori.

"Ja, det har jag. Jag tror att han insåg något som bara ett fåtal andra insett någonsin, framför allt Moses och Jesus, och att den insikten blev av avgörande betydelse för dem alla tre.

En journalist frågade en gång Dalai Lama: "Tror ni verkligen som så många tibetaner att universums centrum finns i er själv?" Dalai Lama funderade en stund, men så sade han: "Ja, det finns i mig. Men det finns också i dig, och i honom, och i honom," och så brast han ut i skritt.

Men jag tror att Dalai Lama hade rätt. Han var på rätt spår. Vi bär alla hela universum inom oss, men få av oss blir medvetna om det. Både Moses, Buddha och Jesus tillbringade långa tider under strängt koncentrerad meditation, och alla tre kom fram till något, som hade med individens relation med universum att göra. För att hålla sina bråkiga hebréer i Herrans tukt och förmaning författade han sina lagar och föreskrifter för folket i Guds namn som om han själv var Gud. Det var ett effektivt trick, som fungerar ännu idag. Om han verkligen själv trodde att han var Gud vill jag inte gå in på, men om han själv skrev sina Moseböcker, vilket inte är omöjligt, högt utbildad i Egypten som han var, så utgav han faktiskt sig själv som Gud, då han talade i Guds namn som en ovedersäglig auktoritet. Och ingen jude har någonsin ifrågasatt denna Guds auktoritet som Moses använde sig av för att tygla sitt folk.

Jesus behövde inte tygla mer än sina enkla och obildade lärjungar men utgav sig ändå för att vara av Guds auktoritet för att ge effektivitet åt sin mission och sin korsfästelse. Utan tvekan var denna avsiktlig, liksom hela hans mission var avsiktlig som gick ut på att störta världsordningen genom det romerska imperiet för att ersätta den med kärlekens religion. Han tog på sig Guds auktoritet. Han kan också själv ha trott att han själv var Gud, och detta gav en kraft och en vederhäftighet åt hans mission som var den effektivaste i världen och som heller aldrig har kunnat helt ifrågasättas. Kristendomen förblir världens största religion.

Beträffande Buddha tror jag han fick någon liknande insikt men hanterade den på ett mycket mera smidigt och diplomatiskt vis. Han nöjde sig med att ifrågasätta de skriande orättvisorna i hinduismen, främst kastväsendet, och framställde sitt eget alternativ som helt enkelt en filosofi av sunt förnuft. Han var också en prins och konung som Moses och Jesus men gjorde inget väsen av denna medfödda auktoritet utan steg självmant ner till tiggarens nivå och stannade där. Detta gör honom mera mänsklig än både Moses och Jesus, och inga av de uppslitande kriser som Moses och Jesus mötte genom sina later, om jag får kalla det så, störde någonsin Buddhas liv, utan han höll konsekvent sin det enkla sunna förnuftets linje och tog avstånd från världens politiska

och religiösa dårskap och dog i frid som en mycket gammal man. Det förtjänar också Dalai Lama att få göra.”

”Så du tror att Moses, Buddha och Jesus hade ungefär samma religiösa insikt? Hur var det då med Muhammed?”

”En primitivist som kanske fick en liknande insikt men fick politiskt storhetsvansinne direkt. Om han fick samma insikt missbrukade han den till att starta en hatets och våldets religion där makten och kriget var det viktigaste.

Men det fanns en annan, en västerlänning, som jag tror fick något av samma insikt, nämligen mannen som skrev Shakespeare.”

”Marlowe?”

”Nej, Bacon.”

Jag häpnade. ”Jag trodde du var Marlovian.”

”Jag var det till för ett halvår sedan. Jag har följt med den internationella Shakespeare-diskussionen, som du introducerade mig till, även om jag aldrig deltagit i den. Men jag måste ge John Bede och Elizabeth Weir rätt. Deras argument håller och kan inte motbevisas.”

Aldrig hade Johannes överraskat mig mera. Detta var rena bomben. Senast vi hade träffats hade han varit en övertygad Marlovian, och nu hade han bytt läger totalt.

”Även Bacon var en det sunda förnuftets filosof, och praktisk rationalism och en lysande klarhet i form och argument präglar allt vad han skrivit. Samma form och klarhet finner du i Shakespearedramerna.”

”Tror du då även han skrev Marlowedramerna?”

”Ja. De är experimentella men hans första försök att skriva under en annans namn, vilket fungerade så bra, tills Marlowe dog, att han fortsatte.

Bacon var framför allt aktiv politiker i hela sitt liv, och ingen diktare besjålas mera av professionellt politiskt tänkande än Shakespeare. Du har även den professionellt juridiska biten i Shakespeare. Bacon var jurist. Varken Marlowe, Oxford, Derby eller Shakespeare var politiker eller jurister, om dock Marlowe var anställd som hemlig agent och säkert visste mest om politik av de andra.”

”Så du tror han blev mördad?”

”Nej, bara undansnillad, då han gjort ställningarna osäkra för både Raleigh, Oxford, Derby och Bacon. Hans namn blev för riskabelt för att kunna användas mera.”

(fortsättning i nästa nummer.)

Här är hans summering av den nya arabkrisen:

”Har då västerlandet inte rätt att försvara sig? Här angriper muslimska fundamentalister World Trade Center i New York utan anledning och offerar 3000 oskyldiga och upprepar detta i Madrid och London, alltid med enbart helt civila oskyldiga offer, medan västerlandet inte har någon möjlighet att försvara sig mot detta extrema våld genomfört av psykotiska självmordsbombare utan rimlig anledning; och dessa gör det i Allahs och islams heliga namn, varvid ingen muslim opponerar sig. Tvärtom verkar de stora massorna inom islam snarare beundra dessa vanvettiga självmordsbombare för deras fullständigt meningslösa vansinnesdåd. Ytterst få muslimer har offentligt tagit avstånd från någon av alla dessa terroristattacker, och de som gjort det har alltid varit högt bildade undantag från den muslimska världen.

Så hittar någon på den mera raffinerade försvarsåtgärden att i stället för våld använda sig av löjet som vapen. De tolv danska islamkarikatyrerna kommer till i september och väcker föga mer än några leenden hos sådana som uppfattar det träffande i karikatyrerna – de skiljer sig inte alls från vilka politiska karikatyrer som

helst. Men några muslimer i Danmark känner sig sårade och tar dem med sig till storebror i den arabiska världen och säger till mäktiga mullor: "Titta vad de har gjort med Muhammed i väst!" Ansvariga mullor ser det genast som en lysande förevändning till att ställa till med kravaller, ju våldsammare desto bättre, varpå dessa (efter fyra månader!) regisseras av Syrien och Iran, de två mest fundamentalistiska muslimska diktaturerna. För deras genomföring i Beirut, Libanon, anlitas lämpliga fanatiker från Syrien och Palestina, så att majoriteten av bråkstakarna från Beirut som polisen burar in visar sig vara utlänningar. I Pakistan angriper upphetsade massor amerikanska mål "för att Amerika står bakom Europa" medan Amerika i själva verket tagit avstånd från karikatyrerna. Gripna av samma masspsykos angriper de även norska Telenor (ett telefonbolag) och kristna kyrkor i Nigeria, som de bränner ner. I Azerbadjan bränner de under våldsamma demonstrationer schweiziska flaggor för att de tror att de är danska. Det är inte politik och religion det handlar om. Det är Kindergarten."

Så här illustrerar Bo Olsson Situationen:

Avbrott för utbrott

Skrälingars skrikiga skräll
skräder stursk skurks skroderande gnäll
över myllrande mullrande mulliga mullors
skrymmande skrymtande skrupler.
Skralt skral och skruvat skryt
städslar strulet och striglar strängheten
i struptygelns strapatserande stramhet.
Skammen skanderar med skångrande skämt
som skallar skandalöst i skolan bestämt
i skolkningens tecken - skojet är stämt
i bombningens tecken - läget är spänt,
då mullornas myspys nu är malplacerat,
som en annan bov i bombens turban
nu satt sin sista tulipan.

Som kommentar till Dalai Lama kan nämnas, att han i februari besökte Israel och presenterades med förslaget från rabbiner att vara med och bilda ett 'Förenade Nationerna' av världens religioner med högsäte i Jerusalem. Dalai Lama ställde sig omedelbart positiv och det med entusiasm och ville gärna göra vad han kunde för att underlätta det hela. Däremot fick han inte träffa representanter för palestinierna, då dessa inte ville riskera sina relationer med Kina, vilket Dalai Lama beklagade mycket.

John Bedes senaste inlägg i Shakespearedebatten

"Det stora problemet med elisabetanerna för efterkommande forskare är att nästan inte någon av dem brydde sig om att signera sina verk – Ben Jonson var nästan den första som gjorde det, och då är vi redan en bra bit in på 1600-talet. Sir Walter Raleigh, till exempel, satte aldrig sitt namn under något han skrev. Detta problem blir ännu mer överväldigande när vi kommer in på dramaproduktionen, då de flesta pjäsers äganderätt tillhörde skådespelarna ej individuellt men kollektivt. (Ett exempel är hur

dramatikern-skådespelaren Thomas Heywood på 1630-talet erkände sig ha deltagit i författandet av mer än 200 elisabetanska pjäser – av vilka knappt en enda kunnat fastställas.) Fastän de samlade verken av Ben Jonson och Beaumont & Fletcher (som dock ej kan särskiljas) utan tvekan kan tillskrivas dem själva (liksom även Bacons arbeten) blir problemet hopplöst när det gäller Shakespeare och Marlowe, då Shakespeares verk utgavs efter hans död (med tillägg av okända medarbetare) och Marlowe försvann innan han hade publicerat något (om inte den anonyma "Arden av Feversham" är av honom).

Åtminstone en så gott som säker slutsats kan dras av Shakespearedebatten – att Shakespeare inte var ensam i författandet och samlandet av *the First Folio*. Och när det en gång fastställts att det författarskapet är tämligen osäkert framstår det genast som mera troligt att *the First Folio* var resultatet av många års kollektiv produktion. Misstanken om vem som låg bakom denna måste då genast riktas mot sådana som hade skäl att dölja sitt författarskap. Dessa var grupperingen kring Sir Philip Sidney (stupad 1586 vid 32 års ålder), en grupp fritänkare som såg sin början med denne lysande poet och hjälte, med medlemmar som Raleigh, Bacon, Marlowe och andra av samma sort – men inte Shakspeare, som var helt neutral som skådespelare och pjäsmäklare med ett gott namn som sådan, vilket kunde användas fritt och var särskilt lämpligt att tillgå som firmanamn för mer sårbara, utsatta och professionella fritänkare.

Fastän det föreligger ett intressant fall för Marlowe leder alla huvudspåren till Bacon som spindeln i nätet. Han var en medlem av familjen (som inkluderade familjerna Sidney, Cecil, Derby, Walsingham, Oxford, Rutland och Southampton) medan Marlowe inte hade någon sådan känd förbindelse med Philip Sidney. Dennes sonetter är den direkta grunden för Shakespeares sonetter, och sålunda måste det ha funnits en direkt Sidney-'Shakespeare'-länk. Vi finner en sådan definitivt hos Bacon."

Kommentar. Vi tackar John Bede för detta intressanta inlägg (som fått tillägg efter att det publicerats i England) men måste konstatera att Francis Bacon ej kan påvisas ha haft någon anledning att kalla sig för 'Will' i tre av sonetterna medan Christopher Marlowe klart kan ha använt namnet 'William' som ett av sina täcknamn.

Göteborg, 6.3.2006

www.fritenkaren.se

